

ໂອຣສແລະຕະກຸລມາຮກອສໃນການເມືອງພິລີປິນສ

ณັ້ງກຽ ຄລ້າຍສຸບິນ¹

Received: May 1, 2023; Revised: June 8, 2023; Accepted: June 15, 2023

ບທຄົດຍ່ອ

ບທຄວາມໃນຫ້ວ່າຂ້ອ ‘ໂອຣສແລະຕະກຸລມາຮກອສໃນການເມືອງພິລີປິນສ’ ໂດຍຈະມຸ່ງພິນຈໄປທີ່ທາຍາທທາງການເມືອງແລະຕະກຸລມາຮກອສ’ ຊຶ່ງຜູ້ເຂີຍນເຮີມທັນຈາກກາຮອີບາຍລຶ່ງຮບບອນມາຮກອສໂດຍມີຕົວແສດງຫລັກຄື່ອ ‘ເຟອ່ຣດີ-ນານດີ ມາຮກອສ’ ແລະຫລັງຈາກຮບບອນມາຮກອສສິນສຸດລົງໃນປີ ດ.ສ. 1986 ຜູ້ເຂີຍນຈະອີບາຍທາຍາທແລະສາມາຊີກໃນຄຣອບຄຣວມາຮກອສທີ່ມາຕົວແສດງໄດ້ແກ່ ‘ອືເມລດາ ມາຮກອສ’ ‘ໄອມໍ ມາຮກອສ’ ແລະ ‘ບອງບອນ ມາຮກອສ’ ຕລອດຈົນສາມາຊີກຄົນໃນຄຣອບຄຣວມາຮກອສສາຍຕ່າງ ຈ ໂດຍມີຫ້ວ່າຂ້ອຫລັກ 5 ຫ້ວ່າຂ້ອຄື່ອ (1) ພິລີປິນສກ່າຍໃຕ້ຮບບອນຕະກຸລມາຮກອສ ຮບບອນດັ່ງກ່າວທ່າໃກ້ຕະກຸລມາຮກອສສຶກຈຸດສູງສຸດແລະຄື່ງຈຸດຕໍ່າສຸດຂອງກາຮຄອງອໍານາຈ ພລລັບພົມທີ່ໄດ້ຂອງຮບບອນມາຮກອສຄື່ອ ກາຮເສຣີມແຮງຕະກຸລທາງການເມືອງທີ່ມີລັກຄະນະທາມຄົດເຫັນແກ່ຢາຕີ (Nepotism) ຮະບບອຸປ່ນໍມກໍ (patronage) ແລະທຸນນິຍມພວກພ້ອງ (cronyism capitalism) (2) ຮາຊວງທີ່ທາງການເມືອງໃນພິລີປິນສ ພບວ່າການເມືອງພິລີປິນສເຕັມໄປດ້ວຍສາມາຊີກກາຮຕະກຸລທາງການເມືອງທີ່ຄຣອບຈຳອໍານາຈການເມືອງໃນຮະດັບທ້ອງຄື່ນແລະໃນຮະດັບชาຕີ (3) ໂອຣສແລະຕະກຸລມາຮກອສ ໃນສ່ວນນີ້ຈະພບວ່າຫລັງກາຮສິນສຸດອໍານາຈໃນປີ ດ.ສ 1986 ສາມາຊີກໃນຕະກຸລມາຮກອສໄດ້ຄ່ອຍ ຈ ໄຕ່ຮະດັບຕຳແໜ່ງທາງການເມືອງຂຶ້ນມາເຮືອຍ ຈ ຈົນໄດ້ກັບຄື່ນສູ່ອໍານາຈອີກຮັ້ງ ແລະ (4) ກາຮວິພາກໜໍ່ກ່າຍໃຕ້ກຣອບຂອງແນວຄົດ Nepotism ຈະພບວ່າ ໂດຍຈະແປ່ງກາຮວິເຄຣາທີ່ອັກເປັນ 2 ສ່ວນຄື່ອ ກາຮວິພາກໜໍ່ ‘ບອງບອນ ມາຮກອສ’ ໃນຮູ້ນະໂອຣສທາງການເມືອງຂອງຕະກຸລມາຮກອສທີ່ເຊື່ອມໂຍງກັນ 3 ປະກາດຄື່ອ ການເປັນຜູ້ທີ່ຮັບອົກສິຫຼື ການເປັນຕົວແທນຂອງຕະກຸລ ແລະການເປັນຜູ້ຮັກໝາພລປະໂຍ່ນໃນຕະກຸລ ພັ້ນປີ ດ.ສ. 1986 ຕະກຸລມາຮກອສໄດ້ສັບປະລຸບປ່ອຍືນກັນກາຍໃນຄຣອບຄຣວໃນກາຮດຳຕຳແໜ່ງທາງການເມືອງທີ່ໃນຮະດັບທ້ອງຄື່ນແລະຄຸມົມົງກາດ ສາເຫດຖື່ທີ່ຕ້ອງເລືອກຄົນໃນຄຣອບຄຣວພະຍານ ປະກາດແຮກສາມາຊີໃນຄຣອບຄຣວມີໂກກສົ່ງທີ່ຈະໜະເລືອກຕັ້ງມາກວ່າກາຮສັງຜູ້ສົມັກຮັ້ນລົງເລືອກຕັ້ງແທນ ແລະປະກາດທີ່ສອງຄວາມຜູ້ພັນແລະຄວາມພຍາມຮັກໝາຄວາມມິນຄົງແລະຜລປະໂຍ່ນໃໝ່ກັບງົງສົ່ງຕະກຸລ ແລະປ່ອຍໝາຍັງຄົງເກີດຂຶ້ນຕ່ອງໄປພະຍານ ປະກາດແຮກຄື່ອ ຮາກສູານທາງການເມືອງ ເສຣະຮູກຈິຈ ແລະສັງຄົມທີ່ຕະກຸລທາງການເມືອງເປັນຜູ້ສ້າງ ກາຮຈາດປະສິທິກາພໃນກາຮບັງຄັບໃໝ່ກົງໝາຍ ແລະປະກາດທີ່ສາມຄື່ອ ຄວາມອ່ອນແອຂອງຕອບໂດ້ທີ່ຈະທ້າທາຍຮາຊວງສົ່ງທາງການເມືອງ ຊຶ່ງຫ້ວ່າຂ້ອສຸດທ້າຍຄື່ອ (5) ກາຮສຽງ

¹ ຄະນະສັງຄົມສາສົດ ຝາກວິຊາຮູ້ສາສົດ ແລະຮູ້ປະສານສາສົດ ມາວິທາລັບເກະຕົກສາສົດ ມະວິທາລັບເກະຕົກສາສົດ ພຣະມະນູນ ພຣະມະນູນ ພຣະມະນູນ

คำสำคัญ: ทายาททางการเมือง, ตระกูลหรือราชวงศ์ทางการเมือง, การเมืองฟิลิปปินส์, แนวคิด Nepotism

Descendent and the Marcos Dynasty in the Philippines Politics

Nattakorn Klaisubin²

Abstract

The author concentrates on political heirs and the Marcos family in writings on Descendent and the Marcos Dynasty in Philippine Politics. The author begins by explaining the Marcos government with the primary character, Ferdinand Marcos, and when the Marcos regime falls in 1986, the author recounts the Marcos family's heirs and relatives, who appear as Imelda Marcos, Imee Marcos, and Bonbon Marcos. The article is divided into five sections: (1) the Philippines under the Marcos government; the regime brought the Marcos family to the pinnacle and abyss of its power. As a result of the Marcos regime, political families founded on Nepotism, patronage, and cronyism capitalism were strengthened. (2) Philippine political dynasties. The author discovered that members of political families control local and national politics in the Philippines. (3) Descendants and the Marcos family. After the end of the Marcos regime in 1986, members of the Marcos family gradually climbed the political ranks until they returned to power; Nepotism will be found by dividing the analysis into two parts: criticism of 'Bonbon Marcos' as the political son of the Marcos family in connection with three things: being privileged, representation of the family After 1986, and the Marcos family rotated among local and regional political offices. The reason for being forced to select a family member is because, first and foremost, family members are more likely to win elections than other candidates. Second, the relationship and the attempt to keep stability and benefit the family. And the problem persists due, first and foremost, to the political,

---

² Faculty of Social Sciences, Department of Political Science and Public Administration, Kasetsart University email: nattakorn.k@ku.th

economic, and social foundations established by the ruling family. Ineffective law enforcement: and, finally, the lack of countermeasures to confront the political dynasty. The final subject is (5) Summary.

Keywords: Political heir, Political dynasties, Philippines politics, Nepotism

บทนำ

การสืบทอดอำนาจการปกครองผ่านสายโลหิต หรือ ‘กฎหมายกษัตริย์’ (salic law) เป็นธรรมเนียมปฏิบัติในราชวงศ์ของยุโรปที่จะสำแดงผลเมื่อบิดาหรือผู้ปกครองเดิมสิ้นชีพ ส่งผลให้อำนาจการปกครองมรดก ที่ดิน และพระยศ ตลอดจนฐานทรัพย์จะตกแก่ผู้ซึ่งว่าเป็น ‘โอรส’ เพื่อรักษาความมั่นคงให้กับสายเลือด และยังไว้ซึ่งความศรัทธาและความบริสุทธิ์ของวงศ์ตระกูล (Jone Johnson Lewis, 2017) เมื่อที่มาทางอำนาจเปลี่ยนแปลงจาก ‘เทวสิทธิ-ราชย์’ (divine right of kings) เป็น ‘อำนาจอธิปไตยของปวงชน’ (popular sovereignty) เป็นเหตุให้กฎหมายกษัตริย์ลับไปอยู่ในสถานภาพดังเดิมคือ การสืบทอดเพียงแต่ทรัพย์สินที่ปราศจากอำนาจการปกครอง (Whaley, 2019) ดังนั้นการได้มาซึ่งอำนาจต้องผ่านกระบวนการที่ได้รับความชอบธรรมจากปวงชน หรือ ‘การเลือกตั้ง’ (election) ถึงจะนับว่าได้รับการเลือกตั้ง ในปัจจุบันได้สูญเสียคุณค่าในตัวมันเองจนกลายเป็นเพียง ‘เครื่องมือ’ (mean) ที่ทุก ๆ องค์การพยายามเลือกใช้เป็นวิธีการเพื่อสร้างความชอบธรรมให้ตน นอกเหนือนี้ กรณีศึกษาจากนักวิชาการชาวมาเลเซียในวารสารที่ชื่อ *Electoral Legitimacy, Preventive Representation, and Regularization of Authoritarian Democracy in Bangladesh* เมื่อปี ค.ศ. 2019 พบว่าการเลือกตั้งคือเครื่องมือของผู้นำเผด็จการหรือพระองค์การเมืองที่มีอำนาจมากได้ใช้กระบวนการเลือกตั้งเพื่อรวบรวมอำนาจ (ทางการเมือง) ของตน (Moniruzzaman M., 2019) อนึ่ง ผู้เขียนสามารถอนุมานได้ว่า การได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองและความชอบธรรมในปัจจุบันได้ใช้วิธีการที่เรียกว่า การเลือกตั้ง เป็นวิธีการที่เปิดช่องทางให้ผู้ที่มีกำลังมากพอและกลุ่มผลประโยชน์ได้เข้าร่วมการแข่งขันในการเลือกตั้ง ที่กล่าวเป็นการช่วงชิงอำนาจของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ (Darren R. Halpin & Bert Fraussen, 2018) ฉะนั้น เมื่ออำนาจการปกครองไม่สามารถส่งผ่านแก่ทายาทได้เหมือนกฎหมายกษัตริย์ ผู้ที่ต้องการขึ้นมาลุ้น อำนาจในปัจจุบันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผ่านกระบวนการเลือกตั้งเพื่อตอบสนองต่อกลุ่มผลประโยชน์ และเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจของตนเอง สำหรับ ‘การสืบทอดอำนาจ’ เมื่อพินิจในปัจจุบัน การขึ้นมาสู่อำนาจผ่านการเลือกตั้งไม่ได้มีเพียงกลุ่มผลประโยชน์หรือเผด็จการเท่านั้น หากแต่มี ‘ราชวงศ์ทางการเมือง’ (political dynasty) ที่ใช้การเลือกตั้งสร้างความชอบธรรมให้กับตน ทั้งนี้ บทความนี้จะมุ่งศึกษาทายาททางการเมืองและครอบครัวทางการเมืองที่ส่งต่ออำนาจกันเองในวงศ์ศาสนานาชาติ (เช่นเดียวกับกลุ่มผลประโยชน์และเผด็จการ) ที่ฝ่ายรัฐลึกลับในสังคมซึ่งผลลัพธ์จากการฝ่ายรัฐลึกลับคือ

ซัยชนะที่เบ็ดเสร็จเด็ดขาดของตระกูลทางการเมืองเพื่อร่วบรวมอำนาจทางการเมืองขึ้นมาใหม่จากผู้ที่เคยถูกโค้นล้มอำนาจไปเอกเข่น 'ฟิลิปปินส์'

ฟิลิปปินส์ ประเทศที่ปกครองในระบบประชาธิปไตยที่มีประธานาธิบดีคืนแรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปี ค.ศ. 1899 ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบการปกครองภายใต้ระบบประชาธิปไตยของฟิลิปปินส์จะพบว่าการลงหลักปักฐานของประชาธิปไตยค่อนข้างมั่นคงกว่าบางประเทศในภูมิภาคเดียวกันเนื่องจากมีการเลือกตั้งที่ต่อเนื่องทุก 4 ปีตั้งแต่ปี ค.ศ. 1941 ถึงปี ค.ศ. 1969 แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพินิจในรายละเอียดจะพบว่าการเมืองฟิลิปปินส์เต็มไปด้วยการครอบงำด้วยตระกูลทางการเมืองที่ผลัดเปลี่ยนกันรองอำนาจ แม้จะไม่มีกฎหมายเพื่อส่งมอบอำนาจให้กับประธานาธิบดีในยุโรปหากแต่ในการเมืองในฟิลิปปินส์ได้พิสูจน์ว่า การสืบทอดอำนาจของตระกูลการเมืองเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องควบคู่กับสังคมฟิลิปปินส์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในกรณีของปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ทายาททางการเมืองของอดีตผู้นำสามารถหันกลับมาสานต่อเจตนาเดิมของผู้เป็นบิดาได้อีกครั้ง จากการเลือกตั้งในฟิลิปปินส์เมื่อปี ค.ศ. 2022 ที่ผ่านมาคือ ซัยชนะที่หัวหน้าของเฟอร์ดินานด์ มาร์กอส จูเนียร์ หรือเป็นที่รู้จักในชื่อ威名 บองบอง มาร์กอส (Bongbong Marcos) ด้วยคะแนนเสียงรวม 31 ล้านเสียง คิดเป็น 58.77% (Rebecca Ratcliffe, 2022) คะแนนทั้งห่างจากคู่แข่งอย่าง เลนี โรเบรโด (Leni Robredo) อดีตรองประธานาธิบดีเกือบ 2 เท่า และซัยชนะที่เกิดขึ้นอย่างเด็ดขาดในครั้งนี้คือสิ่งที่บุพารามน์ต้องการการวิพากษ์ต่อไปว่าทายาททางการเมืองและครอบครัวทางการเมืองคือส่วนผสมที่ทำทายาทจากผู้ที่เคยมีมลทินทางการเมืองเคลิงขึ้นมา มีอำนาจอีกครั้ง หรือเพราะความบอบบางของประชาธิปไตยในฟิลิปปินส์อยู่แล้วที่ทำให้ 'มาร์กอส' กลับมาอีกครั้ง ดังนั้นบุพารามน์จึงมุ่งศึกษา ปรากฏการณ์ที่เรียกว่า 'ราชวงศ์ทางการเมือง' (political dynasty) ในฟิลิปปินส์ผ่านตระกูลมาร์กอส โดยจะแบ่งหัวข้อเป็น 5 หัวข้อดังนี้ 1. ฟิลิปปินส์ภายใต้ระบบมาร์กอส 2. ราชวงศ์ทางการเมืองในฟิลิปปินส์ 3. โหรสและตระกูลมาร์กอส 4. การวิพากษ์ และ 5. บทสรุป

ในเบื้องต้นผู้เขียนจะเริ่มจากการขยายภาพตั้งแต่จุดเริ่มต้นของระบบมาร์กอสที่เป็นแรงเสริมให้กับสภาพแวดล้อมทางการเมืองของฟิลิปปินส์ที่เรียกว่า 'ราชวงศ์ทางการเมือง' แล้วจึงอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพื่อให้เข้าใจถึงบริบททางการเมืองของฟิลิปปินส์มากยิ่งขึ้นและหลังจากนั้นผู้เขียนจะมุ่งไปที่การอธิบายทายาททางการเมืองในฐานะโหรสของตระกูลมาร์กอส ทั้งนี้ผู้เขียนจะวิพากษ์โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับคติเห็นแก่เครือญาติ (Nepotism) เพื่อชี้ให้เห็นว่าผู้ที่มีอำนาจจะสืบทอดอำนาจให้วงศ์คณาญาติกันเองอยู่เป็นนิจในการเมืองฟิลิปปินส์

1. ฟิลิปปินส์ภายใต้ระบบมาร์กอส

ในหัวข้อนี้ คือการบรรยายถึง จุดเริ่มต้น จุดจบ ตลอดจนที่มาและสาเหตุที่เกิดขึ้นตามประวัติศาสตร์ของฟิลิปปินส์ภายใต้ระบบมาร์กอส โดยผู้เขียนจะอธิบายจุดเริ่มต้นของระบบมาร์กอส

ตั้งแต่การประกาศกฎอัยการศึก การบริหารของเฟอร์ดินานด์ มาร์กอสภายใต้กฎอัยการศึก และการล่มสลายของระบบอิมพีเรียล ที่ระบอบมาร์กอส ก่อนที่ระบุลมาร์กอสจะหวนกลับคืนมาสู่อำนาจอีกครั้งในปัจจุบัน

หากเมื่อพิจิในประวัติส่วนตัวของ บองบอง จะพบว่า เขายังคงเป็นผู้นำของอดีตประธานาธิบดี ที่ซื่อ เฟอร์ดินานด์ มาร์กอส ที่ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีตั้งแต่ปี 1965 ถึงปี 1972 หรือราว 7 ปี โดยมีที่มาจากการเลือกตั้งซึ่งผลการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1965 และปี ค.ศ. 1969 คือซัยนัชอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด หรือราว 51 % ในปี ค.ศ. 1965 และราว 61 % ในปี ค.ศ. 1969 และซึ่งที่สองคือ ตั้งแต่ประกาศกฎอัยการศึกจนถึงการปฏิวัติพลังประชาชนปี 1985 (The People Power Revolution) หรือราว 13 ปี โดยเหตุที่ทำให้เกิดการปฏิวัติพลังประชาชนที่สองนี้มาจากการ ‘ประกาศกฎอัยการศึก’ (martial law) (William H. Overholt, 1986) (Viberto Selochan, 2004) (สีดา สอนศรี, 2530) ในการปกครองซึ่งที่สองของมาร์กอสผู้ฟ้อยางเบ็ดเสร็จนั้นมาจากการ ‘ประกาศกฎอัยการศึก’ (martial law) (William H. Overholt, 1986) (Viberto Selochan, 2004) (สีดา สอนศรี, 2530) ในการปกครองซึ่งที่สองของมาร์กอสสมีความแตกต่างจากซึ่งแรกอย่างชัดเจน ประการแรกคือ ในซึ่งแรกมาร์กอสมากจากการเลือกตั้งโดยประชาชนขณะที่ซึ่งที่สองคือ ปกครองพิลิปปินส์ภายใต้กฎอัยการศึกที่รุบอำนาจไว้ที่ประธานาธิบดี ประการที่สองคือ ในซึ่งที่สองของมาร์กอสเต็มไปด้วยการใช้กำลังที่ในการปราบปรามประชาชนที่เห็นต่างอย่างรุนแรง ตัวอย่างคือ การสังหาร หารทรมานและการจับกุมผู้เห็นต่างเข้าคุก และประการสุดท้ายคือ การลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนเกิดขึ้นอย่างรุนแรงหลังการประกาศกฎอัยการศึก ตัวอย่างเช่น การเข้าตรวจสอบสถานศึกษาอย่างเข้มงวด การจำกัดข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และความพยายามในการควบคุมการแสดงความคิดเห็นของประชาชน (Geoffrey Arlin, 2019) อนึ่ง นักวิชาการทางด้านพิลิปปินส์ศึกษาคือ สีดา สอนศรี ได้ระบุถึงสาเหตุสามประการที่นำไปสู่การประกาศกฎอัยการศึกไว้ในเอกสารทางวิชาการที่ชื่อว่า การเมือง เศรษฐกิจและลัทธิของประเทศไทยพิลิปปินส์ ปี ค.ศ. 1972-1986 ดังนี้

การแปร ความเสื่อมโทรมของการเมืองที่เกิดจากความไม่พอใจของฝ่ายนักศึกษา กรรมมาชีพและกลุ่มต่อต้านต่อความมั่นสัญญาของมาร์กอสที่มีต่อประชาชนในช่วงต้นทศวรรษที่ 1970 ในเรื่องการปฏิรูปที่ดิน การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร และการทุจริต ในกรณีของการทุจริตส่วนหนึ่งมาจากการใช้อำนาจที่เกินขอบข่ายและที่สำคัญคือการใช้ระบบครอบครัวมามีอำนาจเหนือราชการ ตลอดจนเกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจน นอกจากนี้สถาบันทางการเมืองอย่างพรรคการเมืองยังมีส่วนเอี่ยวกับกลุ่มอาชญากร จนนำไปสู่ความไม่พอใจ อีกทั้งเกิดจากความพยายามของรัฐบาลมาร์กอสที่ต้องการเสนอรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ขยายอำนาจระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดี เป็นเหตุให้กลุ่มนักศึกษา ปัญญาชน กรรมมาชีพและกลุ่มผู้ต่อต้านต่าง ๆ ออกมาร่วมกันประท้วง

ประการที่สอง ความเสื่อมลงของเศรษฐกิจที่มีปัญหาจาก ปัญหาเงินเฟ้อ ปัญหาทุนสำรองเงินตราต่างประเทศ ปัญหาการชำระเงินระหว่างประเทศ ปัญหาการว่างงานและปัญหาแรงงาน ปัญหาการปฏิรูปที่ดิน ปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากร ปัญหาชาวจีนกับบทบาททางเศรษฐกิจที่มากถึง 80% ของเศรษฐกิจทั้งหมด และปัญหาการเมืองกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เพราะชนชั้นสูงในสังคมจะได้รับผลกระทบกีการเร่งพัฒนาเศรษฐกิจ

ประการที่สาม ปัญหาความเสื่อมสภาพสถาบันทางสังคม ต้นตอเกิดจากปัญหาการพัฒนาชนบทและชุมชนขนาดใหญ่เนื่องจากมีประชากรจากชนบทเข้ามายังเมืองหลวงมากผลที่ตามมาคือ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาที่อยู่อาศัย และปัญหาการศึกษา นอกจากนี้การพัฒนาภูมิภาคต่าง ๆ เป็นไปอย่างล่าช้าและเกิดขึ้นเพียงระยะสั้น ๆ ถัดมาคือ ปัญหาการทุจริตของรัฐบาล อาทิ การติดสินบน เพื่อได้รับความรวดเร็วในการดำเนินการ อีกทั้งยังมี ปัญหาชาวมุสลิม เนื่องจากความขัดแย้งทางด้านการเมืองและที่ดินระหว่างชาวมุสลิมและชาวคริสต์ในพื้นที่ สุดท้ายคือ ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม อันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของประชาชนและการไม่มีมาตรการการคุ้มกำเนิด ส่วนนี้เองทำให้ประชากรในเขตเมืองขาดพื้นที่อาศัย เพราะไม่มีเงินจ่ายค่าเช่า จึงเลือกไปอยู่ในชุมชนแออัดจนพ่วงมาด้วยปัญหาสุขอนามัยและสาธารณสุข

จากปัญหาสามประการข้างต้นเปรียบได้กับสาเหตุที่แท้จริง (cause) แต่อย่างไรก็ตาม ตัวเรื่องปฏิกริยา (catalyst) คือ เหตุการณ์ลอบวางระเบิดที่พลาซ่ามิรันดา (Plaza Miranda bombing) ในปี ค.ศ. 1971 ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างการปราศรัยของพรรครัฐนิยม (Liberal Party) ทำให้มีผู้เสียชีวิต 9 คน และผู้บาดเจ็บ 95 คน (Priam Nepomuceno, 2022) ซึ่งพรรครัฐดังกล่าวเป็นฝ่ายตรงข้ามกับมาร์กอส แต่อย่างไรก็ตาม การวางระเบิดถูกกล่าวว่าเป็นการกระทำโดยฝ่ายคอมมิวนิสต์ อีกทั้งการวางระเบิดในครั้งนี้ได้homologateไปสู่การประกาศภูมิอิทธิพล (Eduardo D. Simafrania, 2006) และเมื่อกล่าวอีก ศึกประกาศ การสถาปนาขึ้นของระบบอิทธิพล การกำเริบขึ้นในระยะเวลาดังกล่าวทางผู้เขียนจะพินิจไปที่ตัวเลขอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (gross domestic product rate) หรือ 'GDP' และผลิตภัณฑ์มวลในประเทศต่อหัวประชากร (gross domestic product per capita) หรือ 'GDP per capita' ในช่วงปี ค.ศ. 1970 ถึงปี ค.ศ. 1987 ดังนี้

ตารางที่ 1 อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ(GDP) ของพิลิปปินส์ในช่วงปี ค.ศ. 1970 ถึงปีค.ศ. 1987

GDP rate ของพิลิปปินส์ในช่วงปี 1970 ถึง ปี 1987 (%)																		
ปี	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87
19-																		
GDP rate	3.7	5.4	5.4	8.8	3.4	5.5	8.8	5.6	5.2	5.6	5.2	3.4	3.7	1.9	-7	-6.9	3.5	4.4

ที่มา : The World Bank, 2023

ตารางที่ 2 รายได้ผลิตภัณฑ์มวลในประเทศต่อหัวประชากรของฟิลิปปินส์ในช่วงปี ค.ศ. 1970 ถึงปี ค.ศ. 1987

GDP per capita ของฟิลิปปินส์ในช่วงปี 1970 ถึง ปี 1987 (ดอลลาร์สหรัฐ)									
ปี 19-	70	71	72	73	74	75	76	77	78
GDP per capita	202	218	230	282	377	398	446	499	561
ปี 19-	79	80	81	82	83	84	85	86	87
GDP per capita	662	662	815	829	723	668	638	606	658

ที่มา : Macrotrends, 2023

จากตารางที่ 1 และ 2 ในส่วนของทางเศรษฐกิจพบว่า ตัวเลขทางเศรษฐกิจของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจพบว่าอัตราทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในอัตราเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสูงถึง 8.8% แต่ในปี ค.ศ. 1981 ปีสุดท้ายของการใช้กฎหมายการศึกษาอัตราการเจริญเติบโตเหลือเพียง 3.4% แต่อย่างไรก็ตามแม้ตัวเลขอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจพบกับภาวะการขาดดุล แต่หากดูในตัวเลขของรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวประชากรนั้นเพิ่มขึ้น 3.543 เท่าจากตัวเลขรายได้ต่อหัวในปี ค.ศ. 1972 แต่อย่างไรก็ตามระบบมาร์กอสสนับได้เป็นจุดสุดและจุดต่ำสุดทางเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ในคราวเดียวกัน ช่วงต้นนี้เศรษฐกิจของระบบบันนนีคือจุดสูงสุดของเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากความน่าติดตามและมีพร้าวที่เพิ่มสูงขึ้น (Edson Joseph Guido & Che de los Reyes, 2017) แต่จุดเปลี่ยนเกิดขึ้นเมื่อระบบมาร์กอสเริ่มการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายที่รุนแรงมากขึ้น ตัวอย่าง การปราบปรามผู้ที่เป็นคอมมิวนิสต์ หรือผู้ที่เห็นต่างทางการเมือง ถัดมาคือความผันผวนของราคาน้ำมันในช่วงปลายทศวรรษ 1970 ทำให้ต้นทุนในการผลิตเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้ภาคการผลิตเชิงอุตสาหกรรมต้องเผชิญกับความเสี่ยง (Edward L., 1984) สิ่งที่ระบบมาร์กอสดำเนินการคือการกู้เงินกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund)

หรือ IMF นูคล่าหนี้สินเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนจากตัวเลขการกู้ยื้น IMF อยู่ที่ 360 ล้านдолลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 1962 แต่เมื่อเข้าสู่ปี ค.ศ. 1985 นูคล่าหนี้สินอยู่ที่ 26,200 ล้านдолลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นราوا 73 เท่า ส่งผลให้ค่าเงินเปโซฟิลิปินส์อ่อนตัวอย่างรุนแรง (Robert S. Dohner & Ponciano Intal, Jr., 1989)

จากที่ได้กล่าวไปข้างต้น ปัญหาทางเศรษฐกิจที่เริ่มชะลอตัวจากการย้ายฐานการผลิต ปัญหาที่ตามมาคือความยากจน และความเหลื่อมล้ำที่เริ่มมากขึ้น หนึ่งในสาเหตุของการล้มสลายของระบบมาร์กอส สาเหตุถัดมาที่อำนาจมาร์กอสสิ้นสุดลงคือ ประการแรก การขาดการสนับสนุนจากกองทัพอันเนื่องมาจากการสถาบันกองทัพในยุคของมาร์กอสเริ่มเสื่อมเกียรติมากขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งตำแหน่งสูงๆ ยังถูกผูกขาดไว้ที่หัวหน้ากองทัพรัฐดับอาวุโสเท่านั้น ทำให้นายทหารระดับนายพันเริ่มไม่พอใจและต้องการเรียกคืนเกียรติและศักดิ์ศรีของกองทัพคืน ประการที่สองคือ การแพร่กระจายตัวอย่างรวดเร็วของกลุ่มคอมมิวนิสต์ เพราะประชาชนเริ่มไม่พอใจต่อการบริหารประเทศ เศรษฐกิจ และสังคมภายใต้ระบบมาร์กอส โดยเฉพาะอย่างยิ่งความไม่พอใจในเรื่องการเอื้อผลประโยชน์กลุ่มทุนบางกลุ่มที่มีความใกล้ชิดกับตระกูลมาร์กอสเท่านั้น ประการที่สามคือ การขาดความเป็นเอกภาพของรัฐบาลสาเหตุเกิดจากสุขภาพที่แย่ลงของมาร์กอส ทำให้ภาระของประธานาริบดีเริ่มมีอำนาจมากขึ้น อีกทั้งยังเกิดความแตกแยกในคณะรัฐมนตรีของสาธารณรัฐที่ 4 ประการสุดท้ายคือ กลุ่มผู้นำค้านสามารถรวมตัวกันเป็นปีกแ朋 และได้รับการสนับสนุนจากประชาชน เพราะไม่พอใจต่อระบบมาร์กอส (William H. Overholt, 1986) นอกจากสาเหตุที่ได้กล่าวไปข้างต้นแล้ว ตัวกระตุ้นที่สำคัญจนนำไปสู่เหตุการณ์ปฏิวัติประชาชนคือ เหตุการณ์ลอบสังหารเบนิกโน อาเกโน่ จูเนียร์ หรือที่รู้จักในนาม นินอย อาเกโน (Ninoy Aquino) ที่กลับมาจากการลอบสังหาร ผู้ที่ลงแข่งขันใน การเลือกตั้งกับประธานาริบดีมาร์กอส เมื่อปี 1986 ผู้เป็นภรรยาของนินอย แต่รายงานผลการเลือกตั้งจากคณะกรรมการการการเลือกตั้ง (The Commission on Elections) ระบุว่าประธานาริบดีมาร์กอสเป็นผู้ชนะ แต่ทางกลุ่มการเคลื่อนไหวของพลเมืองแห่งชาติเพื่อการเลือกตั้งเสรี (National Citizens' Movement for Free Elections) ระบุว่า โคราซอนเป็นผู้ชนะ ทำให้ประชาชนและกลุ่มต่อต้าน ไม่พอใจมาร์กอสจนกล้ายเป็นการประท้วงใหญ่และเป็นจุดสิ้นสุดของระบบมาร์กอส

ระบบการปกครองของมาร์กอสถือคราวล้มสลายจากพลังการปฏิวัติของประชาชน แต่ปัจจุบันตามตระกูลและครอบครัวมาร์กอสยังคงอยู่ จากรายงานของสำนักข่าว Reuters วันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ. 2022 พาดหัวข่าวว่า *The rise, fall and return of the Philippines' Marcos dynasty* ใจความบางส่วนระบุว่า ในปี ค.ศ. 1989 มาร์กอสผู้ฟ้องคดีในจิรกรรม 3 ปีถัดมาตระกูลมาร์กอสกลับมาฟิลิปปินส์ ทำการกลับมาครั้งนี้ ภริยามาร์กอสหรืออีเมลดา มาร์กอส (Imelda Marcos) ได้กลับมาฟื้นฟูอำนาจทางการเมืองของตนเองอีกครั้งในครั้งนี้ครอบครัวมาร์กอสสามารถดำเนินการตามที่ต้องการ Illocos Norte (พื้นที่ของตระกูลมาร์กอส) ในปี ค.ศ. 1992 อีเมลดาลงสมัครตำแหน่งประธานาริบดีแต่ประสบกับความล้มเหลว จนมาถึงในปี ค.ศ. 2016 ลูกชายของมาร์กอสและอีเมลดาหรือ บองบอง ลงท้าชิงในตำแหน่ง

รองประธานาธิบดีเตียงปงเปรีส์ประสบความสำเร็จ แต่อย่างไรก็ตาม การท้าชิงในครั้งนี้เริ่มสะท้อนให้เห็นว่า ตระกูลมาร์กอสกำลังห่วงคืนสูญทำเนียบมาลา坎ยัง (Malacanang) อีกครั้งและความสำเร็จนั้นก็ปราภูมิ เมื่อการเลือกตั้งครั้งล่าสุดที่ผ่านมาในปี ค.ศ. 2022 คือซัยชนะอีครั้งของตระกูลมาร์กอส (Martin Petty & Enrico dela Cruz, 2022)

ผลพวงของระบบมาร์กอสได้สร้างมรดกไว้กับสังคมฟิลิปปินส์ใน 2 ด้านต่อไปนี้ ด้านที่ดีคือ มาร์กอสเคยบริหารประเทศในช่วงที่เป็นจุดสูงสุดทางเศรษฐกิจ และในทางตรงกันข้ามคือ ระบบมาร์กอสได้ทิ้งมรดกที่สำคัญไว้คือการเสริมแรงให้กับราชวงศ์ทางการเมืองในฟิลิปปินส์

2. ราชวงศ์ทางการเมืองในฟิลิปปินส์

ในท้าข้อนี้ ผู้เขียนจะอธิบายปราภูมิการณ์ราชวงศ์ทางการเมือง หรือตระกูลทางการเมือง ที่เกิดขึ้นในฟิลิปปินส์ โดยที่ผู้เขียนจะเริ่มต้นจากคำพูดของอดีตวุฒิสมาชิกของฟิลิปปินส์ที่ชื่อ ‘มิเรียม เดเฟนเซอร์ ซานติอาโก’ (Miriam Defensor Santiago) เพื่อทำให้เห็นว่าการเมืองฟิลิปปินส์กำลังเผชิญ กับปัญหาราชวงศ์ทางการเมือง แม้จะมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ (Nutribun Republic, 2015) ดังนี้

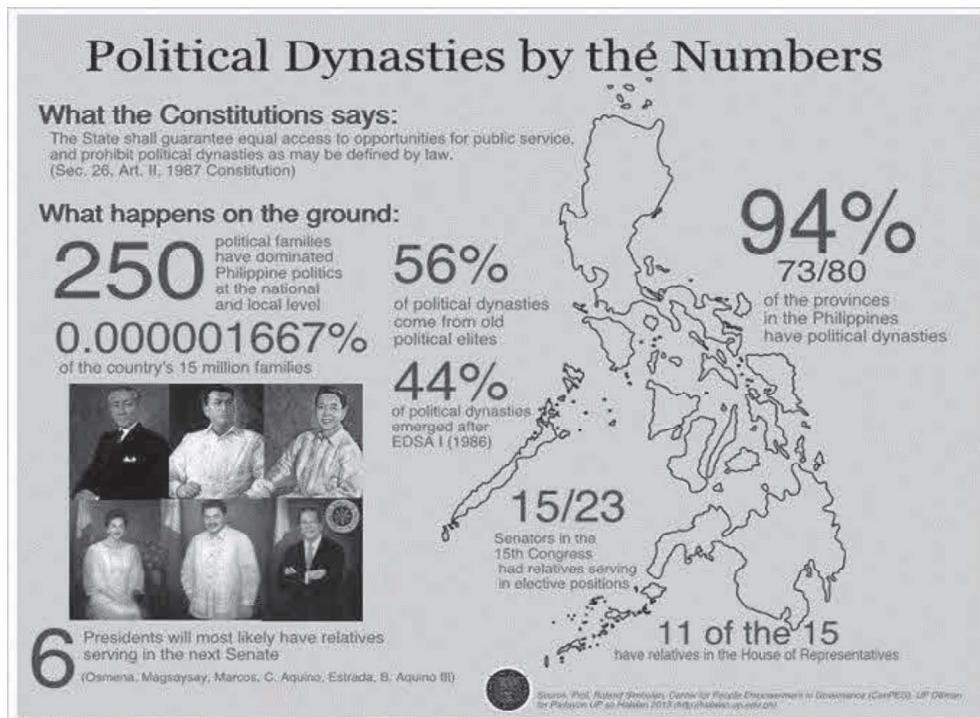
“The anti-dynasty provision is found most of all in our Constitution and it is a basic principle. In constitutional law, **everything** that is written in Constitution more or less should be literally applied.” [เน้นย้ำข้อความโดยผู้เขียน]

ราชวงศ์ทางการเมือง หรือ ตระกูลทางการเมือง คือสิ่งที่อยู่คู่กับการเมืองฟิลิปปินส์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากข้อความที่เน้นย้ำโดยผู้เขียนสามารถอนุมานความจากผู้พูดว่า “บทบัญญัติเกี่ยวกับการต่อต้านตระกูลทางการเมืองนั้นมีมาก ทุกสิ่งที่บัญญัติควรถูกนำมาใช้ไม่มากก็น้อย” ถ้อยແผลงของ มิเรียมได้ชี้ให้เห็นว่าวิธีการแก้ไขและการจำกัดปัญหาตระกูลทางการเมืองได้ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ในทางตรงกันข้ามปัญหาดังกล่าวไม่ได้ถูกแก้ไข ซึ่งร้ายไปกว่านั้นคือ การเมืองฟิลิปปินส์ยังคงเต็มไปด้วยปัญหาตระกูลทางการเมือง

จากบทความของ Rafael M. Alunan III ที่เผยแพร่ในสำนักข่าว BusinessWorld เมื่อปี ค.ศ. 2012 ระบุว่า สถาครองเกสแห่งฟิลิปปินส์ชุดที่ 15 ปี ค.ศ. 2003 ถึงปี ค.ศ. 2007 มีจำนวน 80% ของสมาชิก สภานิติบัญญัติมาจากการชักจูง มากไปกว่า 60% ถึง 80% ในแต่ละ พรรคันน์มากจากการชักจูง นอกจากนี้ปัญหาดังกล่าวไม่ได้พบเพียงในการเมืองระดับชาติ หากแต่ยังพบได้ในการเมืองท้องถิ่น จากข้อมูลของ Rafael ในเรื่องเดียวกันรายงานว่า ระหว่างปี ค.ศ. 2007 ถึงปี ค.ศ. 2016 จำนวนผู้ว่าที่มาจากตระกูลทางการเมืองเพิ่มจาก 58% เป็น 70% (Rafael M. Alunan III, 2012) และเมื่อเปรียบเทียบกับปี ค.ศ. 2022 จากบทความที่ชื่อ *Political Dynasties*

2022: Revillas now the largest in Cavite ได้รายงานข้อมูลว่า ในสภาคองเกรสแห่งฟิลิปปินส์ ในช่วงปี ค.ศ. 2022 สมาชิกสภามาจากราชวงศ์ทั้งการเมืองราย 67% และในการเมืองท้องถิ่น ผู้ว่าที่มาจากการเลือกตั้งราย 80% เป็นสมาชิกของตระกูลทางการเมือง (Miriam Grace A. Go, 2022) จากข้อมูลเปรียบเทียบของช่วงตลอดเวลา 1 ทศวรรษที่ผ่านมาแม้จำนวนตัวเลขของสมาชิกสภาคองเกรส แห่งฟิลิปปินส์ในช่วงปี 2022 จะอยู่ในช่วงระดับเดียวกันกับปี ค.ศ. 2012 คือราย 60% ของจำนวนสมาชิกสภานิติบัญญัติ นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลจากภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติฟิลิปปินส์ (University of the Philippines) ได้เผยแพร่ภาพที่มีชื่อว่า *Political Dynasties by the Numbers* เมื่อปี ค.ศ. 2013 และบทความที่ชื่อ *Political dynasties in the Philippines: Persistent patterns, perennial problems* ระบุว่า ในปี ค.ศ. 2013 ตระกูลทางการเมือง 250 ตระกูลครอบครองอำนาจทางการเมือง และเมื่อเทียบสัดส่วนตระกูลทางการเมืองกับครอบครัวชาวฟิลิปปินส์ทั้งหมดที่มีอยู่ 15 ล้านครอบครัวจะคิดเป็น 0.000001667% เท่านั้น ในจำนวน 250 ตระกูล 56% เป็นตระกูลทางการเมืองเก่า และ 44% เป็นตระกูลทางการเมืองใหม่ที่เกิดขึ้นหลังการโค่นล้มอำนาจของมาร์กอส สำหรับการเมืองท้องถิ่นพบว่า ผู้ว่าการจากจังหวัดต่าง ๆ ทั้งหมด 80 จังหวัด 94% หรือ 73 จังหวัด มีผู้ว่าการเป็นสมาชิกจากตระกูลทางการเมือง และสำหรับการเมืองระดับชาตินั้นสมาชิกราย 74% ในสภาคุ้มแพนรายภูมิภาคจากตระกูลทางการเมือง สำหรับตำแหน่งประธานาริบดีจะพบว่ามีประธานาริบดี 6 คน (ปัจจุบันคือ 7 คน) มีวงศานาญ่าติของตนดำรงตำแหน่งแทนสมาชิกภูมิภาคซึ่งได้แก่ ประธานาริบดีเชอร์ริโอ โอลเมญญา ประธานาริบดีรามอน แมกไช่ ประธานาริบดีเฟอร์ดินาน มาร์กอส ประธานาริบดีโคราชอน อาคีโน ประธานาริบดีโจเซฟ เอสตราดา และประธานาริบดีเบนิกโน อาคีโนที่ 3 (หากนับตามปี ค.ศ. 2023 จะมีรายชื่อของ ประธานาริบดีบองบอง มาร์กอสเนื่องจากพี่สาวของบองบองดำรงตำแหน่งภูมิภาคซึ่งจะถูกกล่าวถึงในหัวข้อถัดไป) (Eduardo C. Tadem & Teresa S. Encarnacion Tadem, 2013) ดังนั้นในส่วนนี้ จึงพบว่าการเมืองฟิลิปปินส์ในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาคได้ถูกครอบงำโดยตระกูลทางการเมืองที่ฝ่ายราชลัทธามานานในสังคมฟิลิปปินส์ ตัวอย่างตระกูลที่ผู้เขียนมุ่งจะอธิบายคือ ตระกูลมาร์กอส ซึ่งตระกูลมาร์กอสคือตระกูลจัดอยู่ในกลุ่มของตระกูลทางการเมืองเก่า

ภาพ 1 สัดส่วนของตระกูลการเมืองในปี ค.ศ. 2013

ที่มา : Halalan, July 13, 2023

3. โอรสและตระกูลมาร์กอส

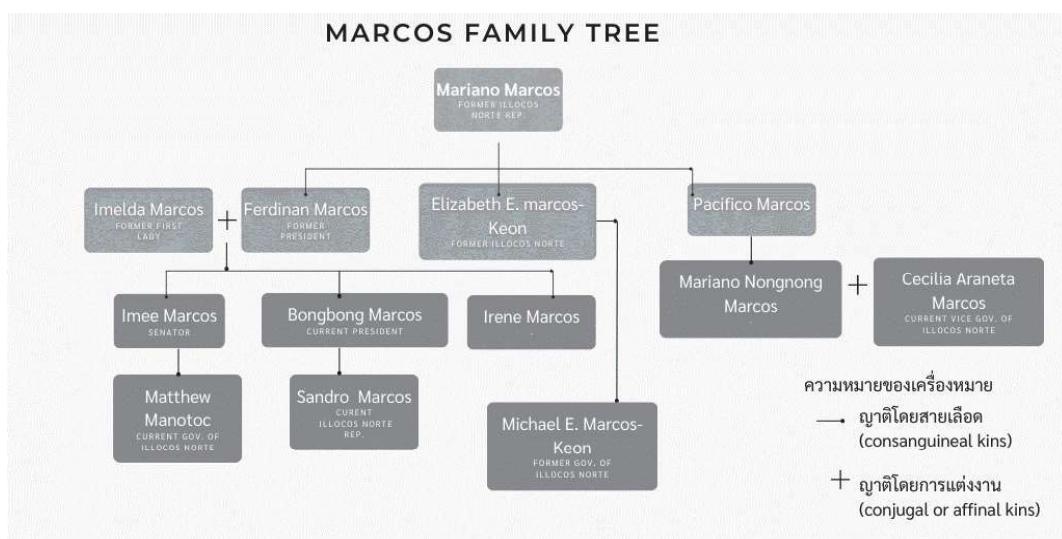
ในหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะอธิบายถึง โอรสคนสำคัญของตระกูลมาร์กอสคือ บองบอง มาร์กอส และ ทายาทสายตรงของตระกูลมาร์กอสได้แก่ ภรรยา และลูก ๆ คนอื่น ๆ ของอดีตประธานาธิบดีมาร์กอส ในปัจจุบัน รวมไปถึงการแบ่งสายต่าง ๆ ในครอบครัวมาร์กอส และสุดท้ายคือ การอธิบายถึงสมาชิกครอบครัวที่ได้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญทางการเมืองฟิลิปปินส์

บองบอง มาร์กอส คือบุตรชายเพียงคนเดียวของอดีตประธานาธิบดีเพอร์ตินาน มาร์กอส กับ อเมลดา มาร์กอส สำหรับบองบองในช่วงการปกครองภายใต้ระบอบของมาร์กอสที่มีการปราบกบฏ อัยการศึกษาในที่สูงสุดให้เป็นบุคคลสำคัญของครอบครัวที่จะดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งตำแหน่งที่สำคัญคือ รอง ผู้ว่าการจังหวัดอีโลโคสnor เดิมอายุเพียง 23 ปีเท่านั้นโดยอยู่ในวาระตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 จนถึงปี ค.ศ. 1983 และเมื่อบองบองอายุเพียง 26 ปีสามารถขึ้นมาดำรงตำแหน่งผู้ว่าการจังหวัดอีโลโคสได้ซึ่งอยู่ในวาระตั้งแต่ปี ค.ศ. 1983 จนถึงปี ค.ศ. 1986 และหลังจากที่ครอบครัวได้ลี้ภัยทางการเมือง บองบองสามารถกลับมาดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญอีกรอบ ได้แก่ ตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดอีโลโคส เดิมจากนั้นจึงไปดำรงตำแหน่งผู้ว่าการจังหวัดอีโลโคสอีกครั้งในวัย 41 ปี ตามด้วยการกลับมาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดอีโลโคสอีกครั้งเป็นครั้งที่สอง

ถัดมาคือการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาของฟิลิปปินส์ (Senate of the Philippines 19th Congress, n.d.) และสุดท้ายคือการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ ตามลำดับ

ตระกูลมาร์กอส เป็นกลุ่มก่อขึ้นของราชวงศ์ทางการเมืองมีฐานที่มั่นที่สำคัญอยู่ทางภาคเหนือของประเทศ หรือรู้จักในชื่อ จังหวัดอีโลโคสโนร์เต (Ilocos Norte) ตระกูลมาร์กอสสมาชิกในปัจจุบันประกอบด้วย 3 สายที่นับตามญาติโดยสายเลือด (consanguineal kins) ญาติโดยการแต่งงาน (conjugal or affinal kins) (การอธิบายถึงที่มาของเครือญาติจะถูกอธิบายในหัวข้อถัดไป) สายแรกคือครอบครัวของเฟอร์ดินาน มาร์กอสที่มีสมาชิกได้แก่ อีเมลดา มาร์กอส (ภรรยา) ไอเม่ มาร์กอส (Imee Marcos) (บุตรสาว) บองบอง มาร์กอส (บุตรชาย) มัธธิว มาโนทอค (Matthew Manotoc) (บุตรชายของไอเม่ มาร์กอส) และชาโน่เดอร์ มาร์กอส (บุตรชายของบองบอง มาร์กอส) สายที่สองคือมาร์กอส-เค่อน (Marcos-Keon) ได้แก่ ไมเคิล มาร์กอส-เค่อน และสายสุดท้ายคือ แพซิฟิโก มาร์กอส (Pacificao Marcos) ได้แก่ เชซิลีย์ อารานีเต มาร์กอส (Cecilia Araneta Marcos) ซึ่งจะแสดงตามภาพดังนี้

ภาพ 2 แผนผังของตระกูลมาร์กอส

ที่มา : Filipino Genealogist, 2022

สมาชิกครอบครัวมาร์กอสที่ได้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญทางการเมืองฟิลิปปินส์ จากรายชื่อผู้ว่าการจังหวัดอีโลโค-สนอร์เต จำนวน 7 คนพบว่า 5 คนเป็นสมาชิกของตระกูลมาร์กอส ซึ่ง 2 ใน 5 คือทายาทโดยตรงของเฟอร์ดินาน มาร์กอส ได้แก่ บองบอง มาร์กอส และ ไอเม่ มาร์กอส (ผู้ว่าการคนปัจจุบันคือลูกชายของไอเม่ มาร์กอส ที่มีชื่อว่า มัธธิว มาโนทอค) ซึ่งทั้งสองนั้นในปัจจุบันได้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญทางการเมืองของฟิลิปปินส์ บองบอง มาร์กอส ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนปัจจุบัน และไอเม่ มาร์กอส ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาของฟิลิปปินส์ชุดปัจจุบันด้วยเช่นเดียวกัน นอกจากทายาททั้งสองแล้ว ผู้เป็นมารดาของทั้งสองคือ อีเมลดา มาร์กอส ที่ครองหนี้เบย์ครอบครองตำแหน่งสำคัญทาง

การเมืองเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามการขึ้นมาเมืองอำนาจอีกรั้งของตระกูลมาร์กอสอย่างที่ปรากฏอยู่ไม่ได้เกิดขึ้นทันทีทันใดและไม่ได้เป็นเรื่องบังเอิญเท่านั้น ในส่วนของบองบองและไอเม่ มาร์กอส ค่อย ๆ ได้รับดับอำนาจจากการเมืองขึ้นมาเรื่อย ๆ โดยผู้เขียนจะซึ่งแจงผ่านตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 การดำเนินการเมืองของตระกูลมาร์กอสหลังการปฏิวัติพลังประชาชนปี ค.ศ. 1986

ดำเนินการเมืองของตระกูลมาร์กอส

ก่อการปฏิวัติพลังประชาชนปี ค.ศ. 1986

ลำดับ	อีเมลดา มาร์กอส	ไอเม่ มาร์กอส	บองบอง มาร์กอส
1	สุภาพสตรีหมายเลข 1 (ปี ค.ศ. 1965 ถึงปี ค.ศ. 1986)	สมาชิกสภาพประจำชาติ (ปี ค.ศ. 1984 ถึงปี ค.ศ. 1986)	รองผู้ว่าการจังหวัดอีโลโคสันอร์เต (ปี ค.ศ. 1980 ถึงปี ค.ศ. 1983)
2	ผู้ว่าการกรุงมะนิลา (ปี ค.ศ. 1975 ถึงปี ค.ศ. 1986)		ผู้ว่าการจังหวัดอีโลโคสันอร์เต (ปี ค.ศ. 1983 ถึงปี ค.ศ. 1986)
3	สมาชิกสภาพกรุงมะนิลา (ปี ค.ศ. 1978 ถึงปี ค.ศ. 1984)		

หลังการปฏิวัติพลังประชาชนปี 1986

4	สมาชิกสภาพผู้แทนราชภูมิจากจังหวัดเดย์เต (ปี ค.ศ. 1995 ถึงปี ค.ศ. 1998)	สมาชิกสภาพผู้แทนราชภูมิจากจังหวัดอีโลโคสันอร์เต (ปี ค.ศ. 1998 ถึงปี ค.ศ. 2007)	ผู้ว่าการจังหวัดอีโลโคสันอร์เต (ปี ค.ศ. 1998 ถึงปี ค.ศ. 2007)
5	สมาชิกสภาพผู้แทนราชภูมิจากจังหวัดอีโลโคสันอร์เต (ปี ค.ศ. 2010 ถึงปี ค.ศ. 2019)	ผู้ว่าการจังหวัดอีโลโคสันอร์เต (ปี ค.ศ. 2010 ถึงปี ค.ศ. 2019)	สมาชิกสภาพแทนราชภูมิจากจังหวัดอีโลโคสันอร์เต (ปี ค.ศ. 1992 ถึงปี ค.ศ. 1995 และปี ค.ศ. 2007 ถึงปี ค.ศ. 2010)
6		สมาชิกภูมิสภาคองฟิลิปปินส์ (ปัจจุบัน)	สมาชิกภูมิสภาคองฟิลิปปินส์ (ปี ค.ศ. 2010 ถึงปี ค.ศ. 2016)
7			ประธานาธิบดี (ปัจจุบัน)

จากตารางที่ 3 พบว่าในช่วงก่อนการปฏิวัติพลังประชาชนตระกูลมาร์กอสได้ดำรงตำแหน่งสำคัญคือ อีเมลดาดำรงตำแหน่งผู้ว่าการกรุงมะนิลา และบองบอง มาร์กอสดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าการและผู้ว่าการจังหวัดอีโลโคสันอร์เต แต่เมื่ออำนาจของตระกูลมาร์กอสได้หมุนลงหลังการปฏิวัติพลังประชาชนปี ค.ศ. 1986 สมาชิกของตระกูลมาร์กอสถูกฟื้นฟูอีกครั้งในช่วงกลางถึงปลายทศวรรษที่ 90 ด้วยการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาพผู้แทนราษฎรของอีเมลดา และอำนาจของตระกูลก็กลับมามั่นคงอีกครั้งในช่วงปี ค.ศ. 2010 ถึงปี ค.ศ. 2016 จากการที่ผู้เป็นแม่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาพผู้แทนราษฎร ไม่มีดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ และบองบองดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา อีกทั้งในปัจจุบันอำนาจของตระกูลยังเข้มแข็งมากขึ้นนับตั้งแต่การปฏิวัติซึ่งส่วนใหญ่กวิภาคชีวิตต้องดำเนินการ

4. การวิพากษ์

การวิพากษ์จะอธิบายการสืบทอดอำนาจทางการเมืองผ่านการแนวคิดเกี่ยวกับคติเห็นแก่เครือญาติ (Nepotism) แนวคิดนี้คือการอธิบายรูปแบบความสัมพันธ์ของผู้ที่มีอำนาจในหน่วยงานต่าง ๆ กับครอบครัวและเครือญาติซึ่งผู้ที่มีอำนาจนั้นจะมอบสิทธิพิเศษในรูปของตำแหน่ง ทรัพยากร และเงินทุนต่าง ๆ แก่ครอบครัวหรือวงศ์ญาติของตนที่การนับเครือญาติมิที่มาได้หลายทางได้แก่ ญาติโดยสายเลือด (consanguineal kins) ญาติโดยการแต่งงาน (conjugal or affinal kins) และญาติขยายวงศ์หรือญาติที่สมมติขึ้นมาเอง (fictive or extended) (Margaret Y. Padgett & Kathryn A. Morris, 2015 จัดถึงใน ต่อสกุล พุทธพักตร์ และสุวิชา เป้าอารีย์, 2562) นอกจากนี้นั้น คติเห็นแก่เครือญาติ หากมองในมุมทางวิทยาศาสตร์จากบทความที่มีชื่อว่า J.P. Rushton's theory of ethnic Nepotism ที่อธิบายขึ้นโดย Frank Salter และ Henry Harpending ทั้งสองได้อธิบายถึงทฤษฎีของ J.P. Rushton ในเรื่องของคติเห็นแก่เครือญาติทางชาติพันธุ์ (ethnic Nepotism) เกี่ยวกับเหตุใดมนุษย์ต้องเห็นแก่ญาติพี่น้องของตนเองซึ่งคำอวบทางวิทยาศาสตร์และสังคมวิทยา อนึ่ง ทางผู้เขียนสามารถแบ่งเหตุผลได้เป็น 2 ประการ ประการแรกคือ การมีกรรมพันธุ์ร่วมกันตามทฤษฎีความคล้ายคลึงกันทางพันธุกรรม (Genetic similarity theory หรือ GST) ตามทฤษฎีนี้นั้นมนุษย์มักจะแสดงสิทธิพิเศษ เช่น การเห็นแก่ผู้อื่น การผสมพันธุ์ และมิตรภาพ ต่อบุคคลในกลุ่มเครือญาติของตนหรือชาติพันธุ์ของตน ประการที่สองคือการมีอัตลักษณ์ร่วมกันในครอบครัวของตนเองหรือในชาติพันธ์เดียวกัน นอกจากนี้ยังร่วมถึงอัตลักษณ์ร่วมทางสังคมและความคล้ายคลึงกันในเรื่องของพฤติกรรม ซึ่งสองส่วนนี้เองที่ทำให้คติการเห็นแก่เกิดขึ้นเพื่อการรักษาอัตลักษณ์และผลประโยชน์ร่วมกันในวงศ์ญาติ (Frank Salter & Henry Harpending, 2013) โดยผู้เขียนจะแบ่งการวิพากษ์ออกเป็น 2 ส่วนคือ การวิพากษ์ที่ตัวทายาททางการเมืองในฐานะอัครราชทายาท และการวิพากษ์ครอบครัวของมาร์กอสในปัจจุบัน

การวิพากษ์ ‘บองบอง มาร์กอส’ ในฐานะ ‘โอลส์ทางการเมือง’ ของตระกูลมาร์กอส เมื่อวิเคราะห์ตามความหมายของคติเห็นแก่ญาติ หรือ Nepotism ที่กล่าวไปแล้วในข้างต้นจะพบความเกี่ยวโยงของบองบองกับ nepotis มีทั้งหมด 3 ประการได้แก่ ประการแรกคือบองบองได้รับอภิสิทธิ์ทางการเมืองอย่างเห็นได้ชัดเจนในการเมืองฟิลิปปินส์ภายใต้ระบบมาร์กอส เนื่องจากบองบองได้ดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าการจังหวัดและผู้ว่าการจังหวัดตั้งแต่อายุยังน้อยคืออายุ 23 และ 26 ปีตามลำดับซึ่งตัวเลขอายุดังกล่าวถือว่าไม่ถูกต้องมากหากเปรียบเทียบกับตำแหน่งนายกองค์กรบริหารส่วนจังหวัดของประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติองค์กรบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2562 ที่ระบุไว้ใน มาตรา 35 ที่ว่าด้วยเรื่องคุณสมบัติของผู้บริหารส่วนห้องคินต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 35 ปีนับถึงวันเลือกตั้ง ประการที่สองคือบองบองได้ถูกยกเป็นตัวแทนของตระกูลมาร์กอสในการเมืองระดับชาติของฟิลิปปินส์ สำหรับตัวแทนของตระกูลมาร์กอสในช่วงหลังจากอำนาจของระบบมาร์กอสได้สิ้นสุดลงในปี ค.ศ. 1986 คือ อีเมลดา มาร์กอสที่เกิดความพยายามต้องการจะให้ตระกูลมาร์กอสกลับไปดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีอีกรัชกาล ผ่านเลือกตั้งปี 1992 และการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 1998 แต่ผลลัพธ์ทั้ง 2 ครั้งคือ อีเมลดาประสบกับความพ่ายแพ้ในการเลือกตั้ง หลังจากนั้นตระกูลมาร์กอสจึงมุ่งเน้นไปที่การเมืองห้องคินและการเมืองในตำแหน่งของผู้ยุนิติบัญญัติแทน (ในส่วนนี้จะถูกอธิบายเพิ่มเติมในการวิพากษ์ที่ตระกูลมาร์กอส) ดังนั้นในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 จนถึงปัจจุบัน บองบองได้ถูกยกเป็นตัวแทนของตระกูลมาร์กอสในการเมืองระดับชาติของฟิลิปปินส์ ความสำเร็จในการเมืองระดับชาติเบื้องต้นคือการที่บองบองได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในปี ค.ศ. 2010 ก่อนที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งผู้ว่าบริหารคือ ‘รองประธานาธิบดี’ ในปี ค.ศ. 2016 ผลของการเลือกตั้งรองประธานาธิบดีคือ ความพ่ายแพ้ของบองบองต่อเลนี โลเบร์โดเพียง 0.64% เท่านั้น แต่ย่างไรก็ตาม ตระกูลมาร์กอสที่นำโดยบองบองยังไม่ได้ยุติการลงชิงในตำแหน่งประธานาธิบดีเมื่อปี ค.ศ. 1998 แต่ในทางตรงกันข้าม บองบองกลับมาลงสมัครรับเลือกตั้งอีกรัชกาล ในตำแหน่งประธานาธิบดี สำหรับเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาของบองบองได้พัฒนาทางการเมืองที่มีลักษณะเป็นตระกูลทางการเมืองเหมือนกันคือ ‘ตระกูลดูเตอร์เต’ (Duterte) ที่มีทายาททางการเมืองคือ ชา拉 ดูเตอร์เต (Sara Duterte) (บุตรสาวของประธานาธิบดี โรดริโก ดูเตอร์เต (Rodrigo Duterte)) ลงชิงในตำแหน่งรองประธานาธิบดี ส่วนตระกูลมาร์กอสสมีทายาททางการเมืองคือ บองบอง ลงชิงในตำแหน่งประธานาธิบดี ผลเลือกตั้งคือชัยชนะอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดของทั้งสองตระกูล (Richard J. Heydarian, 2022) และการสุดท้ายคือ บองบองและตระกูลมาร์กอสสามารถรักษาผลประโยชน์ทางการเมืองภายใต้แนวคิด Nepotism หลังจากชัยชนะของตระกูลนี้กลับมาสู่เรื่องอีกรัชกาล เนื่องจากเกิดคติเห็นแก่ในครอบครัวอย่างชัดเจนคือ บองบองดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี พี่สาวของบองบองหรือ ‘อีเม’ ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ลูกชายของบองบองคือ ชาโนโดร์ มาร์กอส ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควบคู่กับตำแหน่งรองผู้นำเสียงข้างมากในสภาพัฒนราษฎร ส่วนหลานอย่างมัทธิว มาโน่ท็อค ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการจังหวัดในฐานะที่มีน้ำของตระกูลโดยมีลูกพี่ลูกน้องของบองบองคือ เชซิเลีย อารานีเต มาร์กอส

ด้วยการตัดสินใจของผู้ว่าการจังหวัด ดังนั้น ความเป็นปึกแผ่นของตระกูล การประสานประโยชน์ร่วมกัน ในตระกูลและการรักษาผลประโยชน์ของตระกูลมาร์กอสที่นำโดยบองบองหากมองตามชนบทของ Nepotism ณ เวลาเดียวกันที่จุดสูงสุดของตระกูลมาร์กอสในการเมืองฟิลิปปินส์

ในส่วนการวิพากษ์ตระกูลมาร์กอสจะพบว่า ภายใต้อำนาจของตระกูลมาร์กอสที่นำโดยประธานาธิบดีเพอร์ดิ -นานด์ มาร์กอสได้ใช้อำนาจประธานาธิบดีและกฎหมายการศึก คือการใช้อำนาจแต่งตั้งอีเมลดาผู้เป็นภรรยาด้วยการตัดสินใจของตระกูลมาร์กอสที่นำโดย William H. Overholt, 1986 แต่อย่างไรก็ตามอำนาจการกระทำในรูปแบบของ Nepotism ไม่ได้จบแต่เพียงการแต่งตั้งภรรยา หากแต่มาจากการสร้างปมปัญหาที่สำคัญจาก บทความที่ชื่อ Introduction to "The Marcos Legacy: Economic Policy and Foreign Debt in the Philippines" ในปี ค.ศ. 1989 ระบุว่า ผลกระทบที่ระบบมาร์กอสได้ทิ้งไว้คือ ทุนนิยมพากพ้อง หรือ 'Crony Capitalism' เนื่องจากระบบมาร์กอสเลือกที่ให้การสนับสนุนกลุ่มทุนของพากพ้อง และเลือกที่จะตัดขาดกับกลุ่มทุนอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องเป็นเหตุให้ นักลงทุนชาวฟิลิปปินส์และนักลงทุนต่างชาติเลือกที่จะย้ายฐานผลิตเพราะภูมิเลือกปฏิบัติจากรัฐบาล นอกจากนี้แล้วการมีอำนาจที่มากของระบบมาร์กอส หากพินิจตามแนวคิด Nepotism จะพบว่าได้ใช้อำนาจที่เบ็ดเสร็จของตนแทรกแซงกิจการของรัฐบาลและการผูกขาดอุตสาหกรรมภายในประเทศ เพื่อมอบสิทธิอำนาจทางการเมืองและทางเศรษฐกิจให้กับครอบครัว ญาติพี่น้องและพากพ้อง (Robert S. Dohner & Ponciano Intal, Jr, 1989) แต่เมื่ออำนาจของตระกูลมาร์กอสได้ล้มในปี ค.ศ. 1986 เมื่อระบบมาร์กอสได้ล่มสลายลง Nepotism ในสังคมการเมืองฟิลิปปินส์ไม่ได้หายไป หากในทางตรงกันข้ามครอบครัวผู้มีอำนาจ (oligarchic family) ทุนนิยมพากพ้องและระบบอุปถัมภ์ภูมิที่ตัวเป็นวงศ์วาย แล้วมีสถานะภาพที่เข้มแข็งมากขึ้น นอกจากนี้ ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์กับผู้ภูมิอุปถัมภ์ได้เชื่อมโยงประชากรเข้ากับพื้นที่หรือภูมิภาคของครอบครัวผู้มีอำนาจ (Robert S. Dohner & Ponciano Intal, Jr., 1989) ถัดมา ในช่วงก่อนการชนะของบองบอง มาร์กอสเมื่อพินิจจากแนวคิด Nepotism จะพบว่า สมาชิกในตระกูลมาร์กอส 3 คนคือ อีเมลดา ไอ้มี และบองบอง สลับกันดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภาพแทนราชภูมิจากจังหวัดอีโลโคสันอร์เต และตำแหน่งผู้ว่าการจังหวัดจังหวัดอีโลโคสันอร์เตจะเป็นการสลับตำแหน่งกันภายใต้ตระกูลซึ่งได้แก่ บองบอง ไอ้มีและลูกชายของไอ้มี นอกจากนี้ตำแหน่งสมาชิกกุฎิสภาพที่ผ่านคนในครอบครัวมาร์กอสที่ได้ดำรงตำแหน่งคือ บองบองและไอ้มีโดยผู้เขียนจะนำเสนอเป็นข้อมูลตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 Nepotism กับตระกูลมาร์กอสหลังปฏิวัติพลังประชาชน

Nepotism กับตระกูลมาร์กอสหลังปฏิวัติพลังประชาชน

ตำแหน่ง	ผู้ที่ดำรงตำแหน่ง
สมาชิกสภาพัฒน์	บองบอง มาร์กอส (ปี ค.ศ. 1992 ถึงปี ค.ศ. 1995) ไอเม่ มาร์กอส (ปี ค.ศ. 1998 ถึงปี ค.ศ. 2007) บองบอง มาร์กอส (ปี ค.ศ. 2007 ถึงปี ค.ศ. 2010) และอีเมลดา มาร์กอส (ปี ค.ศ. 2010 ถึงปี ค.ศ. 2019) ชานโดร์ มาร์กอส (ปัจจุบัน)
ผู้ว่าการจังหวัดจังหวัดอีโลโคสันอร์เต	บองบอง มาร์กอส (ปี ค.ศ. 1998 ถึงปี ค.ศ. 2007) ไมเดล มาร์กอส-เคอ่อน *เครื่อญาติ (ปี ค.ศ. 2007 ถึงปี ค.ศ. 2010) ไอเม่ มาร์กอส (ปี ค.ศ. 2010 ถึงปี ค.ศ. 2019) และมัทธิว มาโนಥอค (ปัจจุบัน)
สมาชิกวุฒิสภา	บองบอง มาร์กอส (ปี ค.ศ. 2010 ถึงปี ค.ศ. 2016) และไอเม่ มาร์กอส (ปัจจุบัน)

ที่มา : The economist, 2022

จากตารางที่ 4 เห็นได้ชัดเจนว่าตระกูลมาร์กอสได้เลือกคนในตระกูลมาดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่าการที่เลือกคนอื่นมาดำรงตำแหน่ง สาเหตุหลักเพรำ (1) สมาชิกในครอบครัวมีโอกาสที่จะชนะเลือกตั้งมากกว่าการส่งผู้สมัครอื่นลงเลือกตั้งแทน จากการสำรวจของ สติธร ธนาธินิชิโตร นักวิชาการจากสถาบันพระปกเกล้าได้เขียนบทความที่ชี้อ ความได้เปรียบในสนามเลือกตั้งของทายาทตระกูลนักการเมือง ผลจากการศึกษาคือ นักการเมืองหน้าใหม่ที่เป็นทายาทของตระกูลการเมือง มีโอกาสชนะการเลือกตั้งมากกว่านักการเมืองหน้าใหม่ที่ไม่ได้เป็นทายาทของตระกูลทางการเมือง เนื่องจากพรรคการเมืองที่สังกัดที่ขนาดที่ใหญ่กว่าผู้สมัครรายอื่น และพื้นที่ที่ลงสมัครมีความผูกพันกับตระกูลทางการเมืองมากกว่าการเมืองหน้าใหม่ (สติธร ธนาธินิชิโตร, 2556) และ (2) ความผูกพันและความพยายามรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ให้กับวงศ์ตระกูลมีที่มาจากการหมดอำนาจของสปนทำให้เกิดภาระสูญเสียทางการเมืองกลุ่มนายทุนหรือผู้ที่ถือครองที่ดินมากทำให้กลุ่มคนเหล่านี้เริ่มมีอำนาจในการบริหารประเทศมากยิ่งขึ้น และเมื่อสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ปกครองพิลิปปินส์ทำให้กลุ่มนี้ขึ้นนำเหล่านี้ได้ปรับตัวและอยู่รอดมาได้ จนกระทั้งพิลิปปินส์ได้รับเอกราชทำให้กลุ่มนี้ได้ขึ้นมาเมืองอำนาจและได้สืบทอดอำนาจตัวเองต่อไปในฐานะตระกูลทางการเมือง (Beja Jr, et al., 2012) ปัจจัยที่สองคือ ความพยายามรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ จากที่ได้อภิปรายไปในข้างต้นจะพบว่าตระกูลทางการเมืองคือสิ่งที่สร้างและส่งเสริม คติการเห็นแก่ญาติ ระบบอุปถัมภ์ ทุนนิยมพากพ้อง นั่นหมายความ

ว่า ระบบเศรษฐกิจและร่วมไปถึงสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของฟิลิปปินส์ถูกยึดโยงเข้ากับตระกูลทางการเมืองโดยสมบูรณ์ นอกจากนี้บทความที่ชื่อ *Political dynasties in the Philippines Persistent patterns, perennial problems* จากวารสาร South East Asia Research ได้ระบุไว้ว่าปัจจัยทางการเมืองเกิดจากปัจจัยสามประการ (1) รากฐานทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในฟิลิปปินส์คือสิ่งที่ตระกูลทางการเมืองเป็นผู้สร้างขึ้น เช่น การเมืองในลักษณะที่มีคติเห็นแก่ญาติที่มาพร้อมกับระบบอุปถัมภ์ และเศรษฐกิจในรูปแบบทุนนิยมพากพ้อง เป็นต้น (2) การไม่สามารถดำเนินการตามบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญของฟิลิปปินส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (3) ความอ่อนแอกของตอบโต้ที่จะท้าทายราชวงศ์ทางการเมือง สาเหตุจากพลังที่อ่อนแอกและความแตกแยกของฝ่ายซ้ายในการเมืองฟิลิปปินส์ อีกทั้งฝ่ายซ้ายยังไม่สามารถเสนอทางเลือกที่เป็นรูปธรรมในการแก้ไขปัจจัยทางการเมืองที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบันได้ (Teresa S Encarnacion Tadem & Eduardo C Tadem, 2018)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ตระกูลทางการเมืองของฟิลิปปินส์เป็นปัจจัยใหญ่ในสังคม แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม่ปัจจัยดังกล่าวจะเป็นที่รับรู้ทั่วไปในสังคม หากแต่คนในสังคมฟิลิปปินส์ไม่ได้เลือกที่จะปฏิเสธการกระทำการของตระกูลทางการเมือง ซึ่งสามารถเห็นได้จากการหันคืนกลับมาอีกครั้งของตระกูลมาร์กอส ซึ่งการหันคืนสู่อำนาจนั้นไม่ได้เกิดขึ้นแบบทันทีทันใด หากแต่เกิดจากความพยายามของสมาชิกในตระกูลมาร์กอสที่ต้องการจะกลับมาครองอำนาจทางการเมืองในตำแหน่งประธานาธิบดีอีกครั้ง และด้วยบริบททางสังคมทำให้ตระกูลมาร์กอสค่อย ๆ ได้รับความนิยม ท่องถิ่นสู่การเมือง ระดับชาติจึงกลายเป็นประมุขของประเทศไทยได้ เพราะสังคมในฟิลิปปินส์

5. บทสรุป

ทายาททางการเมืองและตระกูลของตระกูลมาร์กอส มีจุดเริ่มต้นจากการแสเมติมหานทีให้เชี่ยวในการเลือกตั้งปี ค.ศ. 1965 และปี ค.ศ. 1969 แต่เมื่อระบบมาร์กอสถูกสถาปนาขึ้นจากการประกาศกฎอัยการศึกทำให้การพัฒนาทางประชาธิปไตย เศรษฐกิจ ตลอดจนอำนาจทางการเมืองของตระกูลมาร์กอสรุ่งโรจน์และร่วงหล่นไปพร้อม ๆ กัน นรดกตถกทอดของระบบมาร์กอส ประการแรกคือการเสริมแรงให้ตระกูลทางเมืองที่มีพร้อมคติการเห็นแก่ญาติ (Nepotism) ที่มาพร้อมระบบอุปถัมภ์ ปรากฏชัดในทางการเมืองฟิลิปปินส์มากขึ้น และประการที่สองคือ การสร้างทุนนิยมพากพ้องที่ให้ความใกล้ชิดทางการเมืองเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินการทางเศรษฐกิจ จากผลลัพธ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นทำให้สภาพเศรษฐกิจและสังคมตกต่ำลง ปลายทางของความตကต่ำครานี้คือการที่อำนาจของระบบมาร์กอสได้สิ้นสุดลงในปี ค.ศ. 1986 แต่ผลลัพธ์ทั้งสองประการไม่ได้ถูกแก้ไขอีกทั้งยังดำเนินต่อไป เห็นได้ชัดจากตระกูลทางการเมืองครองที่สั้นส่วนมากทั้งการเมืองของระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ด้วยซึ่งว่าที่คนในสังคมยังคงนิยมเลือกผู้สมควรทางการเมืองจากตระกูลทางเมือง จึงไม่ใช่สิ่งแผลกที่ตระกูลมาร์กอสจะพื้นอำนาจของตัวเองมากขึ้นเรื่อย ๆ จากการเมืองในระดับท้องถิ่นสู่การเมืองในระดับชาติ

ความสำเร็จของตระกูลมาร์กอสคือการที่ ‘บองบอง มาร์กอส’ ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี เมื่อวิเคราะห์ตามแนวคิด Nepotism จะพบว่า คติการเห็นแก่ญาติกับบองบองมีความเกี่ยวโยง ประการแรก คือบองบองได้รับอภิสิทธิ์ทางการเมืองภายใต้ระบบบอมาร์กอส ประการที่สองคือบองบองได้กล้ายเป็นตัวแทนของตระกูลมาร์กอสในการเมืองระดับชาติของฟิลิปปินส์ที่ได้สิบหอดขาดบิดาและมารดา ประการสุดท้ายคือบองบองและตระกูลมาร์กอสสามารถรักษาผลประโยชน์ทางการเมืองภายใต้รัฐคิดแบบ Nepotism คือการสร้างฐานอำนาจผ่านสมาชิกในครอบครัวได้สำเร็จ ทั้งสามประการที่ได้กล่าวไป คือส่วนสำคัญที่ทำให้ Nepotism ในตระกูลมาร์กอสเข้มแข็งและอำนาจดังกล่าวจะถูกสืบทอดให้บุตรคนต่อไปของตระกูลเนื่องจากทุกตำแหน่งในฐานที่มั่นของตระกูลมาร์กอสได้ถูกส่งผ่านถึงคนในครอบครัวหมัดแล้ว นอกจากนี้แล้ว เหตุใดตระกูลทางการเมืองยังคงเลือกสมาชิกในครอบครัวมากกว่าบุคคลอื่น เนื่องจาก ประการแรก สมาชิกในครอบครัวมีโอกาสที่จะชนะเลือกตั้งมากกว่าการส่งผู้สมัครอื่นลงเลือกตั้งแทน เพราะปัจจัยทางพรรคการเมืองที่สังกัดและความผูกพันในพื้นที่ที่สมัคร ประการที่สอง คือความผูกพันและความพยายามรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ให้กับวงศ์ตระกูล

จากที่กล่าวไปข้างต้นจะพบว่าตระกูลทางการเมืองที่มีอำนาจมาก เพราะตระกูลทางการเมืองได้สร้างประชาธิปไตยที่บอบบางให้กับฟิลิปปินส์ เห็นได้ชัดจาก (1) ราชฐานทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่ยึดโยงกับตระกูลทางการเมือง (2) การบังคับใช้กฎหมายที่ด้อยประสิทธิภาพ และ (3) พลังทางสังคมที่อ่อนแอกับในอนาคต ผู้เขียนอาจตีความได้บางส่วนถึงแม้จะไม่ถูกต้องคือ ทุกคนในสมาชิกของตระกูลมาร์กอสต้องรักษาและซ่อมแซมอำนาจของตนต่อไปจนกว่าคนในสังคมเริ่มตระหนักรึคุ้นเคยที่ชื่อว่า ‘ทายาททางการเมืองและตระกูลทางการเมือง’

เอกสารอ้างอิง

ต่อสกุล พุทธพักตร์ และสุวิชา เป้าอารีย์. (2562). ระบบอุปถัมภ์ในคติเห็นแก่เครือญาติกับการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งหนึ่งในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา. วารสารการเมืองการปกครอง, 11(1), 21-41.

รวัชชัย กฤติยาภิชาตกุล. (2541). การสร้างทายาททางการเมืองของตระกูลนักการเมืองไทย. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

สติธร ธนาธิรัชติ. (2558). ความได้เปรียบในสนา�เลือกตั้งของทายาทตระกูลนักการเมือง. วารสารสถานบันพระปกาเกล้า, 45(2), 49-74.

สีดา สอนศรี. (2530). การเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (ค.ศ. 1972-1986).

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะรัฐศาสตร์

Alunan , R. M., III. (2012). *Dynasty To Take a Stand* [Electronic version].

Arlin, G. (1974). *Martial law in the Philippines: Two years later. Bulletin of Concerned Asian Scholars*, 6(4), 43-45.

Beja, E., Jr, Mendoza, R. U., Venida, V. S., & Yap, D. B. (2012). Inequality in democracy: Insights from an empirical analysis of political dynasties in the 15th Philippine. *Munich Personal RePEc Archive*. Retrieve 2023, April 10 from <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/40104/>

Dohner, R. S., & Intal, P., Jr. (1989). Introduction to "The Marcos Legacy: Economic Policy and Foreign Debt in the Philippines". *University of Chicago Press*, 373-400.

Encarnacion Tadem, T. S., & Tadem, E. C. (2016). Political dynasties in the Philippines: Persistent patterns, perennial problems. *Southeast Asia Research*, 24(3), 328-340. Retrieved 2023, April 10 from <https://www-tandfonlinecom.kasetsart.idm.oclc.org/doi/epdf/10.1177/0967828X16659730?needAccess=true&role=button>

Filipino Genealogist. (2022). What If of History: President Ferdinand R. Tabuehue, Jr. [Blog version]. Retrieved 2023, April 10 from <http://www.filipinogenealogy.com/2022/05/what-if-of-history-president-ferdinand.html>

Go, M. G. A. (2022, May 20). *Political Dynasties 2022: Reviles now the largest in Cavite* [Electronic version]. Rappler. Retrieved 2023, April 10 from <https://www.rappler.com/nation/elections/results-families-local-races-cavite-political-dynasties-series-2022-polls/>

Halpin, D. R., & Fraussen, B. (2017). Laying the Groundwork: Linking Internal Agenda-Setting Processes of Interest Groups to Their Role in Policy Making. *Administration & Society*, 51(8), 1337-1359.

Heydarian, R. J. (2022). Marcos dynasty back in power: What's next for the Philippines? [Website]. Retrieved 2023, April 10 from <https://www.aljazeera.com/opinions/2022/5/12/the-marcos-counterrevolution>

Javier, Kristian. (n.d.). *What was the role of the first family? A FAMILY AFFAIR* [Website]. Retrieved 2023, April 10 from <https://newslab.philstar.com/31-years-of-amnesia/first-family>

L., E. (1984). *The Roots of the Philippines' Economic Troubles* [Website]. Retrieved 2023, April 10 from <https://www.heritage.org/asia/report/the-roots-the-philippines-economic-troubles>

Lewis, J. J. (2017). *Salic Law and Female Succession: Prohibition of Female Inheritance of Land and Titles* [Website]. Retrieved 2023, April 10 from <https://www.thoughtco.com/salic-law-overview-3529476>

M., M. (2018). *Electoral Legitimacy, Preventive Representation, and Regularization of Authoritarian Democracy in Bangladesh*. [Website]. Retrieved 2023, April 10 from <https://www.intechopen.com/chapters/63563>

Nepomuceno, P. (2022). *Unmasking the sinister mind behind the 1971 Plaza Miranda bombing*. [Website]. Retrieved 2023, April 10 from <https://www.pna.gov.ph/articles/1181685>

Nutribun Republic. (2015). *Sen. Miriam: PH is the world capital of political dynasties*. [Facebook]. Retrieved 2023, April 10 from https://www.facebook.com/NutribunRepublic/videos/1653328234956584/?locale=ms_MY

Overholt, W. H. (1986). The Rise and Fall of Ferdinand Marcos. *University of California Press*. 26(11), 1137-1163.

Padgett, M. Y., & Morris, K. A. (2000). *The impact of sex-based preferential selection on subordinate perceptions of a new supervisor*. [Paper presented] at the 2000 Administrative Sciences Association of Canada conference in Montreal, QC

Petty, M., & Cruz, E. D. (2022). The rise, fall and return of the Philippines' Marcos dynasty. [Website]. Reuters. Retrieved 2023, April 10 from <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/rise-fall-return-philippines-marcos-dynasty-2022-06-30/>

Ratcliffe, R. (2022). *Philippines election result is a win for dynasty politics* [Website]. Retrieved 2023, April 10 from <https://www.theguardian.com/world/2022/may/26/philippines-election-result-is-a-win-for-dynasty-politic>

Rafael M. Alunan III. (2018, March 12) *Dynasty*. [Website]. Retrieved 2023, April 10. from <https://www.bworldonline.com/editorspicks/2018/03/12/141052/dynasty/>

Salte, F., & Harpending, H. (2013). J.P. Rushton's theory of ethnic Nepotism. *Personality and Individual Differences*, 55(3), 256-260.

Senate of the Philippines 19th Congress. (n.d.). *Senator Ferdinand "Bongbong" R. Marcos, Jr. Senate of the Philippines 19th Congress*. [Website]. Retrieved 2023, June 3 from https://legacy.senate.gov.ph/senators/sen_bio/bmarcos_bio.asp

Selochan, V. (2004). *The military and the fragile democracy of the Philippines*. ANU Press. [n.p.]

Simafrania, E. D. (2006, August 21). *Commemorating Ninoy Aquino's assassination*. *The Manila Times* [Website]. Retrieved 2023, April 10 from <https://web.archive.org/web/20071018070946/http://manilatimes.net/national/2006/aug/21/yehey/opinion/20060821opi6.html>

The economist. (2022). *Another Ferdinand Marcos is set to become president of the Philippines* [Website]. Retrieved 2023, April 10 from <https://www.economist.com/asia/2022/05/07/another-ferdinand-marcos-is-set-to-become-president-of-the-philippines>

Whaley, D. R. (2019). *From a Salic Law to the Salic Law: The Creation and Re-Creation of the Royal Succession System of Medieval France*. (pp. 443-464). Routledge.